

Afgørelse truffet af:
Ankestyrelsen

Afgørelsesdato:
30-01-2013

Uds. dato:
31-01-2013

Nummer:
8-13

J.nr.
3000069-12

Status: Gældende

Principafgørelse om: **reelt enlig - ægteskabslignende forhold - fælles husførelse**

Lov:

Lov om social pension - lovbekendtgørelse nr. 783 af 9. juli 2012 - § 49

Resumé:

Principafgørelsen fastslår

En pensionist kunne ikke betragtes som enlig, fordi hun levede i et ægteskabslignende forhold med sin bofælle.

Selv om de ikke levede sammen som et par, skulle de betragtes som samlevende.

Formålet med forhøjede ydelser til enlige

Formålet med forhøjede ydelser til enlige er at yde en kompensation for de fordele som gifte og samlevende har. Det er navnlig en kompensation af de økonomiske fordele i forbindelse med betaling af faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug, men også en kompensation for den manglende praktiske hjælp i hverdagen med opgaver såsom at hente, bringe og passe børn, indkøb, madlavning og rengøring m.v.

Når samlevende personer har fælles husførelse kompenseres de også økonomisk og praktisk i hverdagen, selv om de ikke lever sammen som par.

Ægteskabslignende forhold

Ved ægteskabslignende forhold forstås, at to personer har fælles husførelse, og at der er tale om et samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret.

Fælles husførelse

Ved vurderingen af, om parterne har fælles husførelse, skal der lægges vægt på, om ydelsesmodtageren opnår fordele ved at have et forhold til en anden person. Det afgørende ved vurderingen er, om fordelene samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende personer har.

Fordelene kan være økonomiske, i forbindelse med betaling af faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug, eller ikke-økonomiske, i form af praktisk hjælp i hverdagen med opgaver såsom at hente, bringe og passe børn, at gøre indkøb, madlavning og rengøring mv.

Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at parterne boede sammen i en andelslejlighed, som de ejede sammen, og at de deltes ligeligt om betaling af de faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug.

Herudover deltes de ligeligt om madlavning, rengøring og lignende.

Pensionisten opnåede fordele ved at have en bofælle/samlever, og fordelene havde samlet set et omfang, der kunne sidestilles med de fordele, som gifte og andre samlevende personer har.

Samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret

Pensionistens og bofællens/samleverens forhold kunne generelt set føre til ægteskab efter dansk ret, da de ville kunne indgå ægteskab med hinanden.

Det var ved denne vurdering uden betydning, at parterne ikke levede sammen som par, og at de ikke havde til hensigt at indgå ægteskab med hinanden.

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagen

Ankestyrelsen har behandlet sagen for at afklare, om en pensionist, der har fælles husførelse med en anden person, kan betragtes som enlig efter lov om social pension, samt afklare, hvad der ligger i begrebet "ægteskabslignende forhold."

2. Reglerne

Det fremgår af pensionslovens § 49, stk. 2, 1. pkt., at gifte og samlevende anses som enlige ved fastsættelse af pensionen, hvis samlivet mellem parterne er ophævet.

Det fremgår af pensionslovens § 49, stk. 2, 2. pkt., at en person ikke betragtes som enlig, hvis pågældende efter samlivets ophævelse, jf. 1. pkt., samlever med en anden person end ægtefællen eller partneren.

Det fremgår af punkt 98 i vejledningen om førtidspension fra 1. januar 2003, at der ved samlevende personer forstås personer, der lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse. Det fremgår, at det endvidere er en betingelse, at samlivet kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

3. Andre Principafgørelser

Gældende

Følgende Principafgørelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

P-20-95 om en række sager til belysning af spørgsmålet om, hvornår en pensionist kan betragtes som enlig.

P-25-95 om hjemvisning af en sag, der væsentligst var afgjort på folkeregistertilmeldingen.

P-7-97 om, at udtalelser fra et anonymt vidne ikke var tilstrækkeligt til at anse en pensionist som samlevende.

P-29-98 om en pensionists ret til pensionstillæg som reelt enlig, selv om pensionisten om dagen og nogle nætter opholdt sig hos en veninde.

P-12-00 om, at tidspunktet for samlivsophævelsen var, da den ene ægtefælle flyttede på plejehjem.

P-1-02 om, at en samlevers indtægter ikke indgår ved vurderingen af, hvorvidt en pensionist har ret til personlige tillæg.

P-43-04 om, at der gælder en særregel for samlevende pensionister, der har fået tilkendt ret til pension i perioden mellem 26. april 1990 og 1. marts 1999.

99-11 om, at to personer, der ikke boede på samme adresse kunne anses for samlevende.

4. Den konkrete afgørelse

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i din sag om afklaring af, om en pensionist, der har fælles husførelse med en anden person, kan betragtes som enlig efter lov om social pension. Og om afklaring af, hvad der ligger i begrebet "ægteskabslignende forhold."

Resultatet er

- at du ikke kan betragtes som enlig efter lov om social pension, fordi du har fælles husførelse med en anden person, og I vil kunne indgå ægteskab med hinanden, og
- at der ved "ægteskabslignende forhold" forstås, at to personer har fælles husførelse og at der er tale om et samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret.

Det betyder, at din pension skal beregnes på grundlag af din og din samlevers samlede indtægt.

Vi er således kommet til samme resultat som Det Sociale Nævn i Statsforvaltningen Y.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Ankestyrelsen finder, at du ikke kan betragtes som enlig efter lov om social pension.

Ægteskabslignende forhold

Ankestyrelsen finder, at der ved "ægteskabslignende forhold" skal forstås, at to personer har fælles husførelse og at der er tale om et samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret.

Fælles husførelse

Vi finder, at der ved vurderingen af, om der foreligger et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse, skal lægges vægt på, om ydelsesmodtageren opnår fordele ved at have et forhold til en anden person. Det afgørende ved vurderingen er, om fordelene samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende har personer.

Fordelene kan være økonomiske, i forbindelse med betaling af faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug, eller ikke-økonomiske, i form af praktisk hjælp i hverdagen med opgaver såsom at hente, bringe og passe børn, at gøre indkøb, madlavning og rengøring mv.

Vi finder, at du og din bofælle/samlever har fælles husførelse.

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på, at I bor sammen i en andelslejlighed, som I ejer sammen, og at I deles ligeligt om betaling af de faste udgifter og udgifter til dagligt forbrug.

Herudover deles I ligeligt om madlavning, rengøring og lignende.

Vi finder, at du opnår fordele ved at have et forhold til din bofælle/samlever, og at fordelene samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og andre samlevende personer har.

Selv om I har egne værelser i lejligheden, at I har hver jeres telefonnummer og at I ikke har fælles vennekreds eller lever sammen som par, finder vi, at oplysningerne om jeres indbyrdes forhold er tilstrækkelige til at nå frem til, at I har fælles husførelse.

Samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab efter dansk ret

Vi finder, at du og din bofælles/samlevers forhold kan føre til ægteskab efter dansk ret.

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på, at I vil kunne indgå ægteskab med hinanden.

Det er ved denne vurdering uden betydning, at I ikke lever sammen som par, og at I ikke har til hensigt at indgå ægteskab med hinanden.

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på, at det hverken i lovtæst, forarbejder, Ankestyrelsens praksis eller af vejledningen fremgår, at der stilles krav om, at personer - for at kunne vurderes som samlevende - skal leve sammen som par.

§ 49, stk. 2, i lov om social pension blev ændret ved lov nr. 497 af 30. juni 1993 om ændring af lov om social pension m.v. (Ændringer som følge af skatteomlægning, ændret satsregulering m.v.).

Det fremgik herefter af bestemmelsens ordlyd, at personer, der ikke levede i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrog til den fælles husførelse, og hvor samlivet kunne føre til ægteskab efter dansk ret, ansås som enlige.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen, ved lovforslag nr. 314 af 19. maj 1993, at begreberne enlige og gifte herved blev foreslået bragt i overensstemmelse med dagældende § 10, stk. 2, i personskatteloven om ret til særligt forhøjet personfradrag, som var udformet på grundlag af den praksis, der havde udviklet sig efter børnetilskudsloven.

Følgende fremgår af dagældende vejledning til børnetilskudsloven pkt. 8:

"Der foreligger et ægteskabslignende forhold, når parterne gennem, kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til en fælles husførelse, og der er tale om et samlivsforhold, der kan føre til ægteskab efter dansk ret."

Det fremgår af dagældende praksis efter børnetilskudsloven ved Principafgørelse B-2-91, at der ved afgørelsen blev lagt vægt på, at de pågældende to kvinder havde fælles husførelse og at partnerskab kunne registreres. Principafgørelsen er på nuværende tidspunkt fortsat gældende.

Ved lov nr. 914 af 16. december 1998 om ændring af lov om social pension og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Ændrede udbetalingsregler, ligestilling af samlevende med gifte m.v.), blev § 49, stk. 2, ændret til ikke at indeholde en nærmere beskrivelse af betingelserne for at være enlig. Det fremgik af den ændrede bestemmelses ordlyd, at personer, der levede i et samlivsforhold, ikke betragtedes som enlige.

Følgende fremgår af forarbejdernes specielle bemærkninger til denne lovændring, ved lovforslag 113 af 2. december 1998:

”Det afgørende er således ikke, om de to samlevende parter formelt ville kunne indgå nyt ægteskab, men om der er tale om et samlivsforhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab, og hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse. Hvis de pågældende parter efter dansk ret generelt set for fremtiden er udelukket fra at kunne indgå ægteskab efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning eller at lade partnerskab registrere efter lov om registreret partnerskab, er der ikke tale om et forhold, der kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.”

Det bemærkes, at forarbejderne til ændringen af børnetilskudsloven ved samme lov i alt væsentligt var enslydende med ændringen til pensionsloven.

Herudover bemærkes, at betingelsen - om at samlivet skulle kunne føre til ægteskab efter dansk ret - kunne fortolkes sådan, at personer der fortsat var gift/registreret, men levede sammen og havde fælles husførelse med en anden person end sin ægtefælle eller registrerede partner, kunne betragtes som enlige.

Det kan udledes af sidste sætning af de citerede forarbejder, at der var et behov for at ændre denne fortolkningsmulighed.

Vi finder herefter, at man skal forstå forarbejderne sådan, at formuleringen af betingelsen om - at samlivet skulle kunne føre til ægteskab efter dansk ret - i forarbejderne blev ændret til, at samlivsforholdet skulle kunne sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

Vi finder ikke, at der herved skete en ændring af praksis og forståelsen af, at der skal lægges vægt på, om de samlevende generelt set vil kunne indgå ægteskab.

Følgende fremgår af pkt. 98 i førtidspensionsvejledningen:

”Ved samlevende forstås personer, der lever i et samlivsforhold, hvor parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse. Det er endvidere en betingelse, at samlivet kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.”

Følgende fremgår af pkt. 13 i vejledningen til børnetilskudsloven:

”Der foreligger et ægteskabslignende forhold, når der er fælles husførelse og tale om et samlivsforhold, der kan føre til ægteskab eller registreret partnerskab efter dansk ret. I SM B-2-91 blev der givet afslag på ordinært børnetilskud, da partnerskab kunne registreres.”

Som det fremgår, indeholder pkt. 13 i vejledningen til børnetilskudsloven ikke en gengivelse af betingelsen om at samlivsforholdet skal kunne sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab.

Vi finder ikke, at udformningen af pkt. 98 i førtidspensionsvejledningen har haft til hensigt at afvige fra forståelsen af begrebet enlig efter børnetilskudsloven.

Bemærkninger til klagen

Din hjælper har på dine vegne anført, at der ikke er tale om samliv, som kan sidestilles med ægteskab eller registreret partnerskab, selv om du og din bofælle/samlever har fælles bopæl og en ligelig deling af boligudgifter og husholdning.

Du har i din klage til Ankestyrelsen anført, at du finder det højst urimeligt, hvis vurderingen af, om man er enlig, ikke afhænger af, om man er gift eller lever i et parforhold, hvor man har forsørgerpligt overfor hinanden og er bundet sammen af et kærlighedsforhold.

Vi henviser til begrundelsen for afgørelsen, og bemærker, at afgørende for vurderingen er, om du opnår fordele, som samlet set har et omfang, der kan sidestilles med de fordele, som gifte og andre samlevende personer har.

Oplysninger i sagen

Vi har afgjort sagen på grundlag af:

- De oplysninger, som forelå da Det Sociale Nævn traf afgørelse i sagen
- Det Sociale Nævns afgørelse af 18. januar 2012
- Klagen til Ankestyrelsen af 5. februar 2012

- Nævnets genvurdering
- Folketingets Ombudsmands brev af 16. november 2012

NN blev tilkendt førtidspension med virkning fra 1. maj 2011.

Kommunen traf efterfølgende afgørelse om beregning af førtidspension som samlevende.

Afgørelsen blev begrundet med, at der var en formodning for ægteskabslignende forhold, når parterne gennem kontante bidrag, bidrog til fælles boligudgifter (herunder forbrug) og husholdning.

Oplysningerne der lå til grund for afgørelsen var, NNs oplysninger om, at hun boede i et bofællesskab, hvor en del af udgifterne blev delt ligeligt, herunder boligudgifter, forbrug og husholdning.

Nævnet stadfæstede kommunens afgørelse.

Afgørelsen blev begrundet med, at NN ikke kunne anses for enlig i pensionslovens forstand.

Nævnet henviste til Ankestyrelsens praksis ved Principafgørelse P-20-95. Nævnet havde lagt afgørende vægt på, at hun alene havde ønsket at oplyse, at der var tale om bofællesskab, hvor de delte udgifter til bolig, herunder forbrug og husholdning.

NN klagede over nævnets afgørelse.

I klagen oplyste NN yderligere om parternes bolig og deres indbyrdes forhold.

Om boligens ejerforhold blev det oplyst, at NN oprindeligt havde ejet andelsboligen, men at halvdelen af andelsbeviset var overtaget af bofællen, for at sikre bofællen mod at blive smidt ud.

Om deres indbyrdes boligforhold blev det oplyst, at der var tale om en andelslejlighed på 112 m², hvor bofællen havde to mindre værelser og NN havde et stort værelse. Resten af lejligheden blev benyttet af begge, herunder stue, bryggers, køkken og badeværelse.

Om deres indbyrdes forhold, blev det oplyst, at parterne havde en fælles bankkonto, hvor de satte samme beløb ind til betaling af faste udgifter. Parterne havde tillige en "madkasse," hvor de også lagde samme beløb i til forbrug og husholdning. Hvis den ene person havde gæster eller på anden måde brugte ud over det sædvanlige, betalte den pågældende selv for de ekstra omkostninger.

Desuden blev det oplyst, at madlavning, rengøring og lignende blev delt ligeligt mellem parterne.

Herudover blev det oplyst, at parterne havde samme telefonabonnement, men hver deres telefonnummer.

Endelig blev det oplyst, at parterne ikke havde samme vennekreds, og at de ikke blev betragtet eller fremstod som et par.

Det blev i den forbindelse anført, at det fandtes højst urimeligt, hvis vurderingen af om man er enlig ikke afhænger af, om man er gift eller lever i et parforhold, hvor man har forsørgerpligt overfor hinanden og er bundet sammen af et kærlighedsforhold.

Ved genvurderingen fastholdt nævnet afgørelsen.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der var tale om egne og fælles værelser, at parterne havde en fælleskonto og en "madkasse", som gik til forbrug og husholdning, at parterne deltes om madlavning, rengøring og lignende.

Nævnet fandt, at der var tale om fælles husførelse, selv om parterne ikke levede som par.

Ankestyrelsen afviste den 1. marts 2011 at behandle klagen som principiel.

NN klagede efterfølgende til Folketingets Ombudsmand.

Ved brev af 16. november 2012 henvendte Folketingets Ombudsmand sig til Ankestyrelsen. I henvendelsen var det anført, at det ikke sås at være afklaret i praksis, om to personer, som af myndighederne ikke anses for at leve som et par, kan anses for samlevende i lovens forstand, når der som i den konkrete sag er tale om et vist bolig-mæssigt og økonomisk fællesskab.

Ankestyrelsen meddelte NN ved brev af 27. november 2012, at Ankestyrelsen havde genoptaget sagen og

besluttet at antage sagen til principiell behandling.